

existent en algunes cultures que mitjançant l'esternut s'anul·la un mal auguri o s'emet un auguri (bo o dolent). Quant als vincles que es poden establir entre la literatura i la dialectologia, es va referir a l'ús de mots dialectals per part d'alguns autors, siguin aquests propis de la seva parla o pertanyents a altres àrees (en serien mostra Verdaguer o Foix, i les paraules *trema* 'xarxa', *botida* 'inflada', *muriac* 'ratapinyada'), així com a la troballa que féu de mots i trets valencians en el manuscrit del Curial (entre aquests, *rails* 'arrels', *purna* 'espurma', *espill* 'mirall', *cullereta* 'capgròs' i la diferència sistemàtica de *a/e* en posició àtona).

Joan Veny va cloure la seva magistral i suggestiva exposició mostrant les relacions entre l'estàndard, la llengua col·loquial i les varietats dialectals: com a exemple, va comentar el mot índex de l'estàndard (el qual pot suplir la inexistència d'un mot col·loquial per a aquest dit de la mà) i el mot *llonganissa* (més proper al seu ètim llatí que el mot *llangonissa* i, per això, preferit per a l'estàndard malgrat que aquest darrer sigui emprat en una gran extensió territorial).

Després de la conferència, el públic pogué gaudir de l'audició de les quinze tankes de Màrius Torres aplegades sota l'epígraf «Entre l'herba i els núvols» en la seva obra *Poesies*. Quinze rapsodes provinents de diferents poblacions d'Osona i del Bages les recitaren davant de les fotografies respectives creades per quinze membres de l'Agrupació Fotogràfica de Torelló, entitat fortament arrelada al municipi des de fa dècades. El recital col·lectiu serví també per inaugurar l'exposició de poesia i fotografia «Entre l'herba i els núvols». Fou present a la sessió Joan Ramon Veny-Mesquida, membre fundador i actual director de la Càtedra Màrius Torres de la Universitat de Lleida.

L'organització de l'acte anà a càrrec d'Òmnium Cultural d'Osona, l'Agrupació Fotogràfica de Torelló i els Rapsodes de la Vall del Ges, en col·laboració amb l'Ajuntament de Torelló, l'Associació d'Estudis Torellonencs (ADET) i la Biblioteca Dos Rius (Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona).

Montserrat ADAM
Universitat de Barcelona
Jordi DORCA

La llengua i la literatura a les aules del segle XXI: un afer d'estat (26 d'abril de 2017). —

El passat 26 d'abril va tenir lloc a l'Institut d'Estudis Catalans el «III Simposi sobre l'ensenyament de la llengua i la literatura catalanes a la secundària i la universitat», que comptà amb l'assistència de prop d'un centenar de professors i una vuitantena d'estudiants que van omplir la Sala Prat de la Riba per conèixer la diagnosi de la situació de la llengua i la literatura a les aules, però també diverses propostes per abordar-ne el futur amb garanties. El simposi, organitzat pel Departament de Filologia Catalana de la UAB, sota la coordinació dels professors Daniel Casals i Francesc Foguet, va comptar amb la col·laboració de la Secció Filològica de l'IEC, la Societat Catalana de Llengua i Literatura (filial de l'IEC), l'ICE de la UAB, el Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya i el Grup de Recerca en Història de la Llengua Catalana de l'Època Contemporània de la UAB. La jornada s'obria a dos quarts de deu del matí amb els parlaments institucionals de benvinguda per part de Margarita Arboix, rectora de la UAB; Joandomènec Ros, president de l'IEC; Maria Teresa Cabré Castellví, presidenta de la Secció Filològica; Anna Cros Alavedra, directora de l'ICE de la UAB; Manuel Llanas, president de la Societat Catalana de Llengua i Literatura i Francesc Danés, en representació del Col·legi Oficial de Llicenciats i Doctors en Filosofia i Lletres i Ciències de Catalunya. Tots van destacar la importància de crear punts de trobada i marcs de reflexió com aquest.

La lliçó inaugural va anar a càrrec de Tilbert Dídac Stegmann, professor emèrit de la Goethe-Universität Frankfurt am Main, que va fer una apel·lació a engrescar els alumnes amb la llengua i

la literatura, i també a introduir el plurilingüisme real a les aules a través del mètode EuroCom-Rom per afavorir la intercomprensió de llengües romàniques, tot aprofitant els coneixements lingüístics del català i del castellà, i prendre consciència que una gran part d'aquests es poden transferir a altres llengües com el portuguès, el francès, l'italià o el romanès.

Anton Carbonell i Antoni Isarch, professors d'institut i membres del Col·lectiu Pere Quart, van subratllar la prioritat de situar els textos literaris en el centre de l'aprenentatge, també quan a l'aula s'ensenyi llengua; i de la urgència indefugible de blindar la literatura a la secundària, bandejada de manera progressiva pels ensenyaments utilitaristes, però, paradoxalment, fonamental per assegurar l'assoliment d'un òptim nivell de llengua i garantir el sentit crític que hauria de tenir tota ciutadania culta i democràtica.

Gemma Lluch, professora de la Universitat de València, va focalitzar part de la seva intervenció en la necessitat d'implicar mestres i alumnes per mantenir viva la literatura i l'hàbit lector des de la primària i fins més enllà de la secundària, tenint en compte que un context tan canviant com l'actual provoca una progressiva desmaterialització dels continguts en l'entorn digital.

El professor d'institut Joan Gelabert va aportar la mirada a la llengua i la literatura catalanes des de les Illes Balears, tot apostant per trencar dinàmiques, crear complicitats i sobretot donar valors positius a la llengua, més enllà de currículums i normatives. Aquest context —segons ell— hauria de passar de manera inexcusable pel compromís de l'ensenyant i la implicació horària necessària.

L'ensenyament de la llengua a la universitat va centrar el tema de la ponència de Francesc Feliu, professor de la Universitat de Girona, que va distingir entre els diversos perfils d'alumnes en funció del domini de la llengua, tot assenyalant que cada vegada en queden menys dels que ell anomena «els portadors», aquells que tenen interioritzada una llengua genuïna, transmesa per un entorn familiar que n'ha conservat formes i expressions que han quedat al marge de les circumstàncies sociolingüístiques actuals. Aquestes circumstàncies són també les que requereixen una completa i sòlida formació del professorat en un moment en què ens trobem a les portes del relleu generacional de molts professionals de la llengua que ja s'està donant als centres d'ensenyament del país. És per això que Feliu va presentar la «Declaració sobre el futur de l'ensenyament de la llengua i la literatura als centres d'Educació Secundària de Catalunya», activa a [Change.org](https://change.org).

La intervenció de la professora Núria Alturo va abordar la situació de la formació del professorat d'ensenyament secundari posant l'atenció en el poc pes de la llengua i la literatura en el màster, així com la manca efectiva d'una prova per acreditar els coneixements de la matèria o la poca oferta d'especialitat de crèdits de llengua i literatura en titulacions que donen accés al màster i que, de retruc, provoquen que els estudiants del Grau de Llengua i Literatura en quedin fora.

A la tarda, el simposi va continuar amb el taller del professor de literatura catalana de la UAB, Jaume Aulet, sobre l'experiència lectora i la manera com aprendre a triar una bona lectura. Aulet va defensar el paper insubstituïble del professor de literatura com a preceptor, però també com a intèrpret dels elements i la mecànica dels textos literaris. La taula rodona «La llengua i la literatura catalanes, qüestió d'estat?», formada per Josep Bargalló, Josep Maria Figueres, Bel Olid, Montserrat Franquesa i Mercè Rius, compaginà les visions més optimistes de Bargalló i Olid sobre el futur amb d'altres que veien un present poc falaguer i un futur més aviat fosc, si no hi ha més fermesa i determinació per part de la Generalitat en favor de la cultura pròpia del país. El simposi es tancà amb la conferència de Maria Teresa Cabré titulada «La nova gramàtica normativa a l'ensenyament».

Jaume FERRER I PUIG